

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Store Middelgrund

Natura 2000-område nr. 193
Habitatområde H169

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015. Store Middelgrund.
Natura 2000-område nr. 193
Habitatområde H169

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram,
Natura 2000-planer, Store Middelgrund.

Udgiver: Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen København
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.naturstyrelsen.dk

Copyright: Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog: Dansk

År: 2011

ISBE nr.: 978-87-7091-473-4

ISBN nr.: 978-87-7091-474-1

Dato:

1. december 2011.

Forsidefoto: Boblerev på Store Middelgrund.

Fotograf: Jan Nicolaisen.

Resume:

Natura 2000-plan for Store Middelgrund (nr.193). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	10
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	11
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	12
Målsætning	13
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	14
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	14
<i>Modstridende interesser</i>	14
Indsatsprogram	15
<i>Generelle retningslinjer</i>	15
<i>Konkrete retningslinjer</i>	16
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	16
Sammenhæng og synergi med vandplan	16
Strategisk miljøvurdering	17
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	18
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	19
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	20
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	23
Bilag 5. Fiskeriaktivitet i Natura 2000-området	24

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

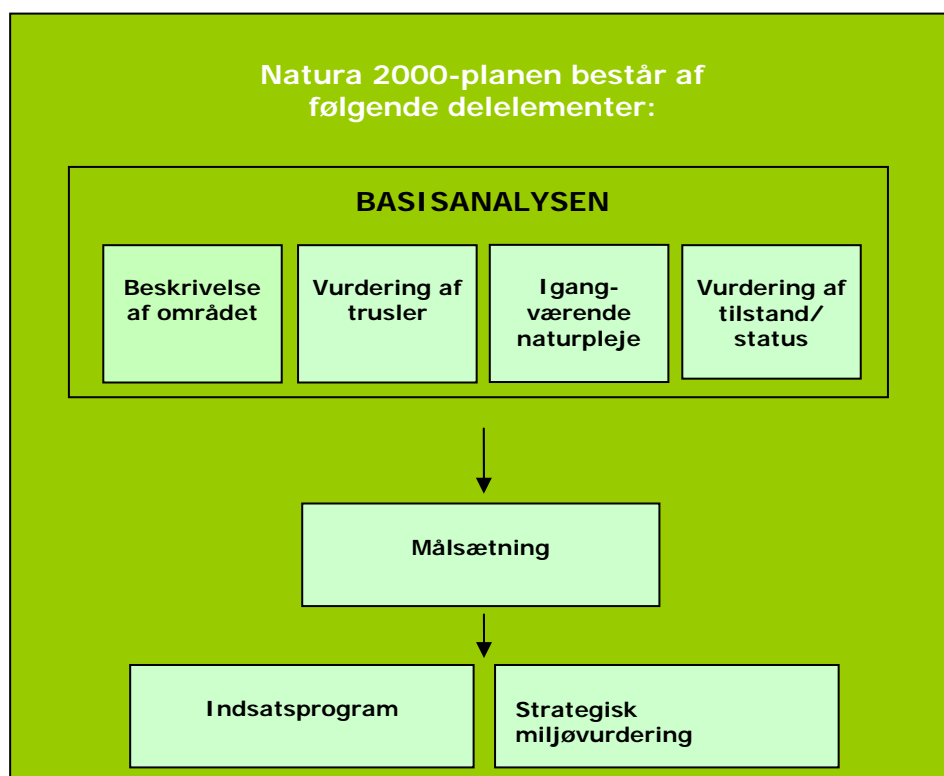
Lad os så komme i gang !

Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker på grundlag af Natura 2000-planen.

Natura 2000 plan

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for statslige myndigheders forpligtelser.

Natura 2000-planen bliver revideret hvert 6. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 2.094 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H169. På [Naturstyrelsens hjemmeside](#) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 169		
Naturtyper:	Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand (1110)	Rev (1170) Boblerev (1180)
Arter:	Marsvin (1351)	

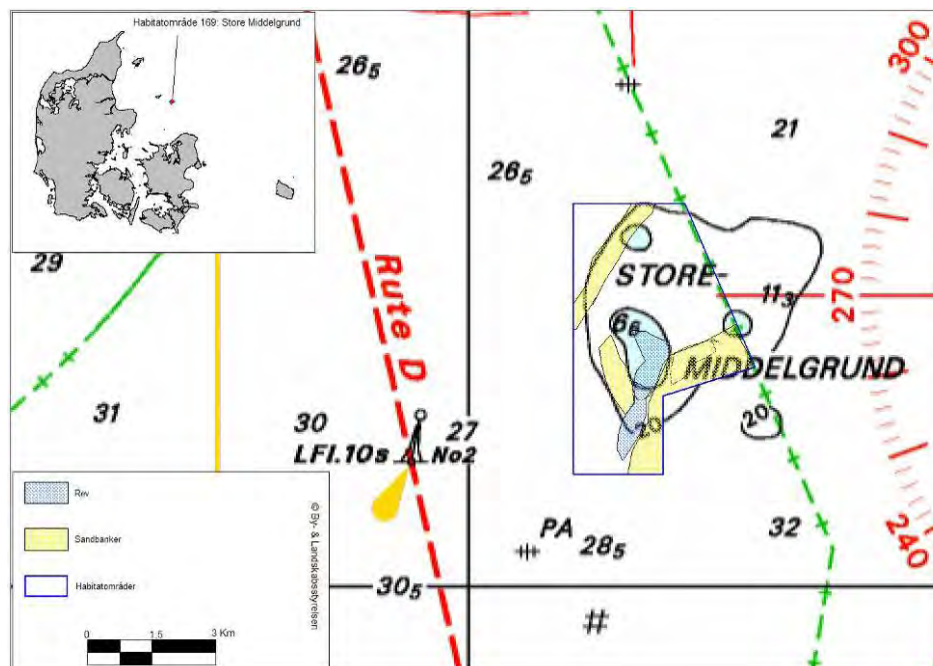
Figur 2. Naturtyper, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Området er centralt placeret midt i den sydøstlige del af Kattegat mellem Gilleleje og Anholt, knap 50 km nord for Gilleleje. Selve det lavvandede område, der udgør Store Middelgrund, strækker sig ind i

svensk farvand. Området er udpeget for at beskytte naturtyperne stenrev og sandbanker med vedvarende lavvandet dække af havvand, samt marsvin.

Store Middelgrund er et stort relativt lavvandet område. Den mest lavvandede del er tæt besat med mellemstore til store sten i 10-12 meters vanddybde. Havbunden de øvrige steder består af mindre stenbanker med mellemstore til større sten i mosaik af stenblandet sandbund.

Toppen af Store Middelgrund og stenbanken på dybt vand er dækket af en frodig algevegetation. På dybder mellem de lavvandede dele og de dybere dele af stenrevet er vegetationen derimod bemærkelsesværdigt lidt udviklet og der findes også kun meget få fastsiddende dyr.

Beliggenheden af Natura 2000 område Store Middelgrund, og forekomst af naturtyper i området. Boblerevforekomster er ikke indtegnet.

Modellering af pelagiske spredningskorridorer har vist, at stenrevet har stor betydning som resurseområde for andre revlokaliteter i store dele af det øvrige Kattegat og Bælthavet.

Den anden naturtype sandbanker med vedvarende lavvandet dække af havvand omfatter 3 separate sandbanker på 10-20 meters vanddybde.

Natura 2000 plan

Området har relativt store forekomster af marsvin, og benyttes bl.a. af voksne hunner i sommerhalvåret.

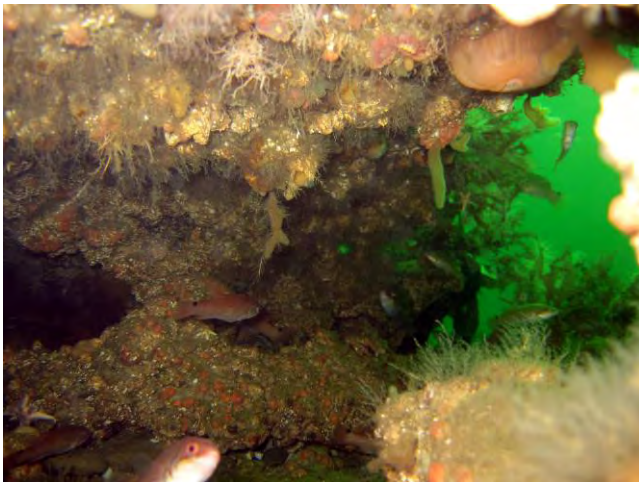
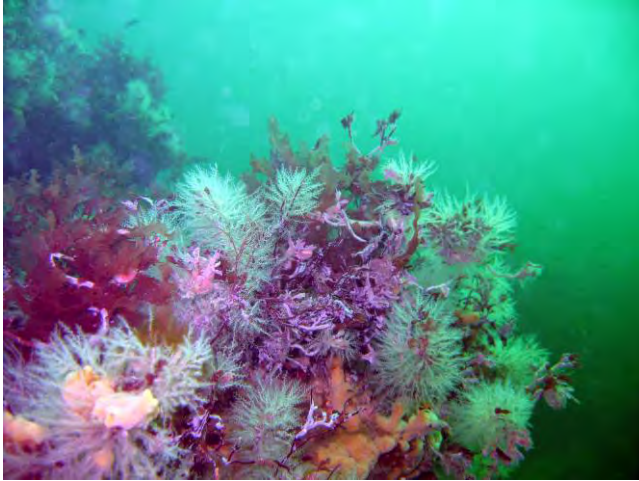
Området anvendes af spættet sæl når de fouragerer og svømmer mellem lokaliteterne på Anholt og Læsø.

Boblerev er for nylig lokaliseret umiddelbart øst for området, hvilket har betydet, at Naturstyrelsen har udvidet habitatområdet Store Middelgrund for også at omfatte disse værdifulde lokaliteter, jf. bekendtgørelse nr. 63 af 11. januar 2010 om ændring af bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Boblerevene på Store Middelgrund er de sydligste kendte forekomster af boblerev i de danske farvande.

I basisanalysen for Natura 2000-området Store Middelgrund findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se [Naturstyrelsens hjemmeside](#).

Natura 2000-området ligger udenfor de kommunale grænser og ligeledes uden for afgrænsningen af vandplanområderne.

Natura 2000 plan

Boblerev, samt nogle af de dyr og alger der er knyttet til boblerevene. Foto: Mikkel Schmedes, Orbicon for NCC 2007.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Næringsstofbelastning med kvælstof og fosfor fra omkringliggende farvande samt kvælstof fra luften påvirker vegetationen og dyrelivet på dels stenrev, boblerev og sandbanker negativt.

Havet omkring Store Middelgrund er formodentlig påvirket af *miljøfarlige stoffer*. De miljøfarlige stoffer udgør dermed en potentiel trussel mod områdets marine natur.

Fiskeri med bundsløbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse af rev og boblerev, dels ved fjernelse af bundflora og bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hårbund, sten og skaller, er en trussel mod disse marine naturtyper. Omfanget af det aktuelle fiskeri på de pågældende naturtyper kendes ikke. NaturErhvervstyrelsen har dog oplysninger om fiskeri med større fartøjer i og omkring området. Dette fiskeri fremgår af bilag 5, hvor fiskeriaktiviteter i 2010 er vist for fiskefartøjer større end 15 meter.

Fiskeri med bundsløbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse af sandbanker, dels ved fjernelse af bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hårbund, sten og skaller, kan være en trussel mod denne marine naturtype. Omfanget af det aktuelle fiskeri på sandbanker kendes ikke, se dog bilag 5.

Fiskeri med faste redskaber udgør en trussel mod boblerevene, da redskaberne kan hægte sig fast i boblerevet og efterfølgende løsrive, knække eller vælte konkrete boblerevsstrukturer. Omfanget af det aktuelle fiskeri på boblerev kendes ikke.

Fiskeri er vurderet som en trussel mod marsvin, idet dyrene kan blive fanget og drukne i garnene.

Forstyrrelser i form af opankring og undervandsjagt udgør en trussel for boblerevene.

Råstofindvinding har fundet sted i den nye del af området af habitatområdet. Råstofindvindingen stoppede, da der blev fundet boblerev. Råstofindvindingen reguleres ved gennemførelse af konsekvensvurderinger således, at aktiviteten ikke har en negativ påvirkning på bevaringsstatus af naturtyperne i området.

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, søer, vandløb samt fugle og andre arter.

I Natura område nr. 193 – Store Middelgrund er vurderingen af tilstanden derfor sket på baggrund af nationale overvågningsrapporter.

Der findes ikke noget tilstandsvurderingssystem for naturtypen rev. Men analyser i rapporten "Tools to assess conservation status on open water reefs in Nature-2000 areas. NERI technical Report No. 663, 2008. DMU" har vist, at på dybere vand er algernes samlede dækning og den kumulative dækning af de enkelte algearter gode indikatorer for den økologiske tilstand på stenrev i de åbne farvande. Modelresultater i rapporten viste, at stigende totalkvælstofkoncentration i vandet har en signifikant negativ effekt på begge indikatorer for stenrevet på dybere vand i Store Middelgrund.

Belastningen til Kattegat i årets første halvdel er jf. DMU-rapport nr. 663, 2008 i gennemsnit fra 1993 til 2005 på 48.000 tons kvælstof, hvilket er en stigning i forhold til en upåvirket reference tilstand, som skønnes at svare til 10.000 tons kvælstof. Effekten af de høje kvælstofbelastninger er en reduceret dækning af alger på de dybere dele af stenrevne.

Pilotprojektet "Effekter af fiskeri på stenrevs algevegetation. Et pilotprojekt på Store Middelgrund i Kattegat. Faglig rapport fra DMU, nr. 526. DMU, 2005" viste, at der er en negativ mekanisk påvirkning af stenrevet, som kan skyldes trawlfiskeri.

På baggrund af ovenstående og ud fra nationale overvågningsrapporter, bl.a. "Marine områder 2009 – NOVANA. Tilstand og udvikling i miljø- og naturkvaliteten. Faglig rapport fra DMU nr. 800, 2010", som også omhandler andre biologiske parametre, er naturtilstanden for de marine naturtyper, som findes på Store Middelgrund, vurderet som ugunstig som følge af næringsstofbelastningen og miljøfarlige stoffer.

Effekterne af tilførsler af næringsstoffer er bl.a. lejlighedsvis opblomstringer af planktonalger, vækst af eutrofieringsbetingede makroalger, udskygning af flerårige bundplanter, forekomst af iltsvind og forarmet bundfauna.

Tællinger af marsvin i de indre danske farvande i 1994 og 2005 indikerer en tilbagegang i bestanden af marsvin. I 1994 blev bestanden af marsvin i de indre farvande estimeret til 22.127 og i 2005 til 13.600 marsvin. Tilbagegangen er ikke statistisk signifikant.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 3).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtype har en gunstig bevaringsstatus, når:

- det naturlige udbredelsesområde og samlede areal med naturtypen er stabilt eller stigende
- de særlige strukturer og funktioner, der er nødvendige for typens opretholdelse på langt sigt, er til stede nu og i overskuelig fremtid
- typens karakteristiske arter har en gunstig bevaringsstatus

En art har en gunstig bevaringsstatus, når:

- den på langt sigt kan opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder
- dens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller at der er sandsynlighed herfor inden for en overskuelig fremtid
- der både nu og i fremtiden vil være tilstrækkeligt store levesteder til at bevare dens bestande

Figur 3. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på

grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtypers og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-området Store Middelgrund er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper:

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- *Rev, boblerev og sandbanker med vedvarende lavvandet dække af havvand, primært som følge af næringsstofftilførsel.*
- *Rev og boblerev desuden som følge af fiskeri med bundslæbende redskaber.*
- *Boblerev desuden som følge af fiskeri med faste redskaber.*
- *Marsvin, bl.a. som følge af bifangster i fiskenet.*

Prognosen er ukendt for:

- *Fiskeriets påvirkning på sandbanker - både i forhold til fiskeriets omfang og påvirkning samt hvilken naturtilstand, der skal sikres i forhold til direktivets krav om gunstig bevaringsstatus.*

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

På Store Middelgrund er der fokus på stenrevene og med den foreslåede udvidelse af området desuden på boblerev.

- *Det overordnede mål for området er:*

Havet omkring Store Middelgrund sikres god vandkvalitet samt artsrigt plante- og dyreliv med forekomst af de for naturtyperne i området karakteristiske arter. Stenrevene og boblerevene prioriteres højt, og der sikres genoprettelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyperne. Den økologiske integritet sikres i form af bl.a. en ringe tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, samt mod fysisk ødelæggelse. Udvidelse af habitatområdet mod øst til at omfatte de omkringliggende unikke boblerev sikrer en samlet beskyttelse af områdets sten- og boblerev. Området sikres som et godt levested for marsvin.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000-området - Store Middelgrund:

- *Naturtyperne rev, boblerev og sandbanker skal have gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyperne rev, boblerev og sandbanker, der er uden et tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus.*
- *Marsvin skal have gunstig bevaringsstatus.*

Målsætningerne for de enkelte naturtyper og arter er vist i bilag 2.

Modstridende interesser

Der er ikke modstridende naturinteresser i området for så vidt angår områdets udpegningsgrundlag.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015.

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner og statslig opfølgning.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunalbestyrelsernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *For de marine naturtyper rev, boblerev og sandbanker skal det sikres, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteten.*
- 1.2 *For marsvin skal det sikres, at projekter og aktiviteter ikke har væsentlige påvirkninger på forekomsten af marsvin i området.*
- 1.3 *For de marine naturtyper rev, boblerev og sandbanker reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanlægningen.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

Der gennemføres ingen indsats efter denne sigtelinje.

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af boblerev og rev.*

Indsatser efter sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

Der gennemføres ingen indsats efter denne sigtelinje.

Forslag til mulige virkemidler

Statslige myndigheder vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer.

Planlagt indsats efter vandplanen, der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt afdækkes i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 193 – Store Middelgrund.

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område

Bilag 2 indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødsugning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved

direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

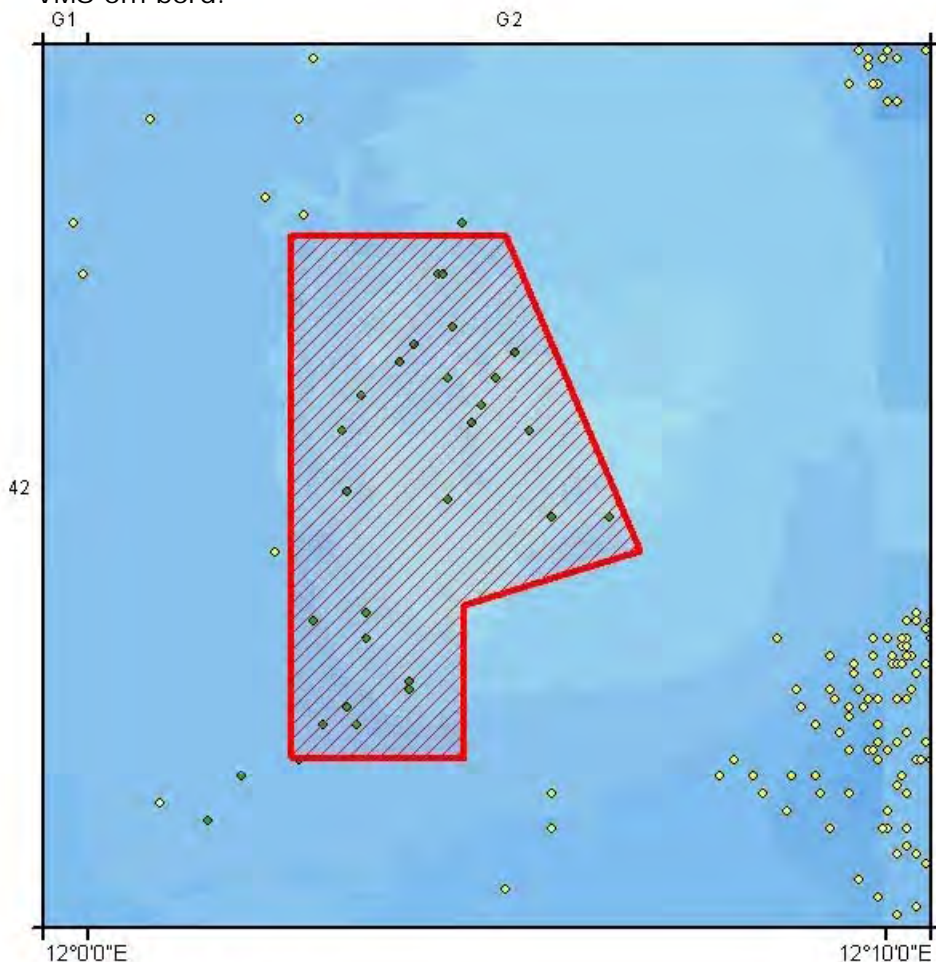
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-området nr. 193 – Store Middelgrund - kan læses på Naturstyrelsen hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilag 5. Fiskeriaktivitet i Natura 2000-området

Fiskeriaktivitet med garn og bundtrawl ifølge VMS data fra 2010 for alle fartøjer over 15 meter er vist i nedenstående kort. VMS står for Vessel Monitoring System, og er et satellitbaseret overvågningssystem for fiskefartøjer, der regelmæssigt sender data til fiskerimynderhederne om fartøjers position, kurs og fart.

VMS systemet er obligatorisk for fiskefartøjer over 15 meter (12 meter fra 1. januar 2012). Der sendes signaler hver time, og disse data giver således en indikation af det fiskerimønster, som var gældende for året 2010. Det præcise fiskeri fra fartøjer under 15 meter kendes ikke, da fartøjer under 15 meter i 2010 ikke var forpligtet til at have VMS om bord.

Store Middelgrund

- Natura2000_Områder
- Garn VMS punkter 2010
- Bundtrawl VMS punkter 2010

Fiskeriaktivitet med garn og bundtrawl ifølge VMS data i år 2010 fra både over 15 meter.

Natura 2000 plan

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk